

Gudstjeneste i Skævinge & Lille Lyngby Kirke

den 9. november 2014

Kirkedag: 21.s.e.Trin/B

Tekst: Luk 13,1-9

Salmer:

SK: 740 * 308 * 361 * 505 * 492,4 * 525

LL: 740 * 308 * 505 * 492,4 * 525

Første halvdel af evangeliet, om Pilatus' massakre på uskyldigt ofrende mennesker og de, som rammes af det sammenstyrtede tårn, rører ved en problematik, som man var meget optaget af på Jesu tid – og til en vis grad også er det i dag. F.eks. er det jo grundlæggende det, der ofte ligger bag sætningen og tanken: ”Det er uretfærdigt. Hun er ikke fyldt 50. Hun fortjente ikke at dø efter at kæmpet så længe, og nu står der en mand og tre børn.” Fortjeneste og retfærdighed ligger ofte bag sådanne holdninger, som de gjorde det for de mennesker, der henvendte sig til Jesus.

() Det viser os, at vi har stadig god brug for Bibelen, for den har stadig noget at sige mennesker. Vi er nemlig ikke så meget anderledes end dens samtids mennesker. Vi har bare nogle andre omgivelser at have de samme eksistentielle problematikker i. Og da Gud Herren er den samme, og mennesket i bund og grund er det samme, så har vi stadig brug for Gud Herren, som vi lærer at kende i Bibelens skrifter. Vi har forandret os og udviklet os i den materielle og i den videnskabelige verden, men i det at være menneske, er vi underlagt de samme vilkår, privilegier og udfordringer. Alligevel kan der godt være forskel på dem og os.

Det er der i dagens evangelium. For de mennesker, som kommer til Jesus, bringer et begreb på banen, som vi ikke så

ofte bruger i den sammenhæng. Det er begrebet 'skyld'. Egentlig ligger det jo implicit i 'fortjeneste' og 'retfærdighed'; men vi udtaler det ikke, og jeg vil også vove den påstand, at vi oftest slet ikke tænker over det.

Det, tror jeg, har to årsager. Vi tænker på fortjeneste og retfærdighed som nogle selvstændige principper for livet. Vi opfører os, som om vi tror, at det er automatiske og iboende principper i livet. Men fortjeneste og retfærdighed findes kun, når nogle definerer, bedømmer og udøver dem. Der skal altså være en vilje og en bevidsthed bag. Og i denne sammenhæng tænker vi ofte helt anderledes end Jesu samtid. For de ser Gud bag fortjeneste og retfærdighed (om end de dog forstår begreberne ud fra deres egen opfattelse og målestok). Og når Gud tænkes at stå bag fortjeneste og retfærdighed, så giver det mening at tale om skyld. For så må mennesket jo være skyld i et eller andet, når det ikke går efter fortjeneste, eller det går os uretfærdigt.

Det er ikke så længe siden, at dette også var tema i en anden gudstjeneste, hvor jeg sagde, at det at tænke således om livet er at blande olie og vand. Det er at forsøge at forene og tænke sammen nogle hinanden fuldstændig fremmede præmisser. Det kan ikke lade sig gøre uden at ende i det absurde.

I dag skal der også det med, at en af forskellene på os og Jesu samtid er, at vi alt for meget i sådanne spørgsmål og sammenhænge ikke tænker Gud med ind i billedet – og derfor udelades det udtalte skyldsaspekt. Og sker det alligevel, at vi tænker Gud med ind, så gør det faktisk ofte sagen endnu mere forplumret. Så bliver det meget nemt endnu mere ubærligt, og det ulykkelige og uretfærdige bliver tillige ubarmhjertigt.

At tænke således om katastrofen og det ulykkelige er måske nok menneskeligt; men det er ikke kristeligt – men vi forfalder nemt til disse tanker og følelser, for kristne er jo også mennesker. Det er ikke kristeligt, fordi vi udelader et meget væsentligt aspekt – eller rettere to væsentlige aspekter, som kommer frem i dagens evangelium.

Det ene aspekt, og det hænger sammen med skyld, er, at vi alle – hele verden – er skyldig overfor Gud. Verdens ondskab og ulykker er tegn på, at skaberværket har vendt Gud ryggen. Der råder også andre kræfter end Guds. Mennesker siger ikke bare ”Amen” til Guds ord. Vi siger alt for ofte ”Hvorfor?” eller ”Mon det nu også er rigtigt?” I begyndelsen var alt såre godt, og mange profeter stiller os i udsigt, at det også er Guds hensigt, at det skal blive således igen. Og i mellemtiden har vi muligheden for at omvende os til at se på Gud, som løfter sit åsyn på os. Se på Gud i stedet for at se på os selv.

Netop i dette at se på os selv, og i sammenhæng med dagens evangelium, ligger en tanke, som en præst, der har skrevet om dagens tekst har givet udtryk for, og jeg har haft svært ved at komme udenom den. Tanken er, at i stedet for at undre sig over og fundere over, hvorfor nogle ikke får efter fortjeneste eller det går dem uretfærdigt, så skulle vi måske hellere undre os over, hvorfor vi ikke selv for længst er døde, omkommet uretfærdigt og ufortjent. Tænker vi over disse ting så menneskeligt, som vi oftest gør, så bør det egentlig undre os, at vi stadig selv er.

Hvorfor lever jeg? Er det fordi jeg netop fortjener det? Er det fordi jeg er from og uskyldig? Eller er mine gode handlinger i overtal i forhold til mine onde? Hvorfor var det den anden bil og ikke min, der blev ramt af en lastbil? Hvorfor er det ikke mit

barn, men dit, der blev syg og døde? Eller blev offer for overfald eller voldtægt på vej hjem fra skole?

Hvorfor er jeg endnu? Jeg kan ikke svare på det. Og forsøger vi i vor menneskelighed at svare på det, kommer det nemt til at vise, hvor absurd det er at tænke disse ting sammen. Det bliver også meget nemt meget ubarmhjertigt. Og – hvad næsten er værre, både for os selv og de andre, og som faktisk også kan ses i Jesu samtid, men også kommer til udtryk i nutidens religiøse vildfarelse, misforståelse eller fanatisme: det bliver selvretfærdigt og ukristeligt.

Der er for så vidt ingen menneskelig retfærdighed i, at vi i det hele taget skal dø, i dødens hvornår, hvordan eller hvorfor. Men der er en guddommelig retfærdighed deri.

Det hænger sammen med skylden og Jesu lignelse om det ufrugtbare figentræ.

Men vi kan ikke gå til Jesu lignelse uden at have grunderfaringen med os, at vi skal alle dø. Det er et af livets grundvilkår. Og vi skal alle bedømmes/dømmes af Gud Herren. En af sammenhængene mellem de to halvdele af evangelieteksten til i dag er, at vi aldrig kan vide, om vi pludseligt og ”uretfærdigt” skal stå til doms for frugterne, for vort liv.

Jeg har valgt, at vi efter prædikenen skal synge en salme om Guds tilgivelse. Dels er det bindeleddet til næste led i gudstjenesten, nadveren, dels udspringer det af det ene af de to perspektiver af det billede af Gud, som lignelsen giver: Guds tålmodighed.

Der er en vedvarende, tilbagevendende, overbærende – og deri tilgivende – tålmodighed hos gartneren i lignelsen, altså hos Gud. En tålmodighed for, at vi skal omvende os og besinde os på Gud i stedet for på os selv og umulige spekulationer helt ude i hampen. I stedet for at være fokuseret på egen retfærdighed, skal vi være fokuseret på Guds retfærdighed. I stedet for at være fokuseret og lade os støde af livets uretfærdighed, skal vi i stedet være fokuseret på og trøstet af Guds uretfærdige retfærdighed, i hvilken jeg ikke hugges om på stedet, men i stedet indesluttet i Guds tålmodighed om, at jeg måske alligevel vil bære omvendelsens og troens frugt.

Jeg må indrømme, at den var ikke gået i præstegårdshaven. Der er intet retfærdigt i, at et træ står fuldstændig ufrugtbart år efter år og tager plads, sol og næring fra sine omgivelser. Jeg ville for længst have bedt graveren komme forbi med sin motorsav. Alt andet er uretfærdigt for de andre træer. Og i denne sammenhæng er jeg hverken tålmodig, nådig eller retfærdig.

Og det er Gud heller ikke. For når vores retfærdighedsopfattelse i denne sammenhæng støder sammen med Guds, så er Gud uretfærdig. Uretfærdig i sin tålmodighed, hvilket jeg jo i bund og grund skal være glad for. For det er jo svaret på, hvorfor jeg lever endnu. For Gud er nådig i sin tålmodighed med mig.

Men der er en grænse for tålmodigheden. Lignelsen lader ikke tvivl tilbage om det. Et år til. Hvis ikke det bærer frugt om et år, kan det hugges om uden nogen kære mor.

Det er et aspekt af Gud, og det er en del af livet, som vi ikke er så gode til at have os helt klar. Vi tænker måske nok på, at en dag gives der os ikke mere tid. Men da tænker vi ofte på, at derfor er det vigtigt, at vi udnytter tiden nu og får os indrettet så

vi kan udrette det bedst mulige i livet, så vi får mest muligt ud af det. Men tænker vi også på, at en dag gives der ikke mere tid til omvendelse og tro? En dag har vi stået ufrugtbare og unyttige for længe, og pludseligt, som den uretfærdige ulykke, kommer gartneren og hugger træet om. Da er omvendelsens og troens mulighed forpasset. Det er for sent.

Det er en side af Gud, vi ikke skænker mange tanker, at Guds tålmodighed har en ende. Vi flygter fra den og fornægter den, fordi den ikke passer med billedet af den kærlige Gud.

Men alt for ofte bliver vores kærlige Gud en tossegod, gammelfar-gud, som vi kan træde på som det passer os, og alligevel finder han undskyldninger for vores opførsel og siger, at det gør ikke så meget. Når vi taler om vores kærlighed, så ved vi godt, at i kærlighed kan vi være nød til at sige fra. Men når vi taler om Guds kærlighed, så er det ofte helt utænkeligt, at Gud siger fra. Guds kærlighed bliver for ofte tandløs og utroværdig. Det gør den, når vi ser Guds kærlighed uden også at se den i lyset af Guds retfærdighed og hellighed. Gud er kærlig i hellig retfærdighed. Og kun derfor kan Han have så stor tålmodighed med os, som tilfældet er. Og kun derfor er jeg stadig. Men det er også derfor, at Hans tålmodighed har en grænse. Og en dag hugges træet om. Men indtil da under Gud sig selv lidt tålmodighed, for det kunne jo være, og det kommer os til gode – især hvis vi tager det til os, at Gud vil, at vi i Hans tålmodighed ser Hans nåde og tilgivelse ved Jesus. Og dér går grænsen: ved Jesu retfærdighed, og det er helt uretfærdigt, at det tilregnes mig og dig, men det gør det!

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Fader, Søn og Helligånd, du, som var, er og bliver én sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen